

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Sacramentis. In qua Tractatibus decem de Sacramentis in genere, tum
speciatim, videlicet de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia spectata ut
Sacramento, & ut sacrificio: de Pœnitentia, de Suffragiis, Indulgentiis, &
Iubilo, de Bulla Cruciat, de Extrema-unctione, & demum de Ordinis
Sacramento ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Qualiter debitorum incertorum virtute huius concessionis fiat remissio. §. 1

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76649)

PUNCTUM XII.

De Bulla Cruciatæ pro defunctis concessa.

1. Statuitur concessio.
2. Non est opus, te esse in gratia, ut obtinere defuncti Indulgentiam possit.
3. Sumpta una Bulla, an expediat alias sumere. Proponitur ratio dubitandi.
4. Certum est expedire.

1. Pontifex ex thesauro satisfactionum Christi, & Sanctorum non solum viuis fidelibus fauores impendit, sed etiam defunctis, id est que plenissimam Indulgentiam concedit defuncto, in cuius gratiam vigus erogata elemosyna Bullam sumperit, ut constat ex tenore Bullæ, qui sic se habet: *Nuestro muy santo Padre Paulo V. de felice recordacion concedio plenissima Indulgentia, y la mando publicar nuestro muy santo Padre Urbano V. con que podamos sacar las animas de los, que acaquesimos bien de aquellas penas de Purgatorio, y poner las en la gloria, dando por esta Bulla para la defensa de la Iglesia, y rescate de nuestros difuntos, y en acrecentamiento de nuestros meritos, la limosna casada por vos N. Comissario apostolico general de la santa Cruzada. Y por quanto vos N. difeis dos reales de plata, eo fauor del anima de N. y recibistes en vos esta Bulla le es otorgada la Indulgentia sobredicha.*

2. Que in hac concessione aliquam possent difficultatem ingerere, superiori tract. de suffrag. & Indulgent. præcipue pun. 1. & vlt. enodata sunt: ibi enim explicuimus, qualiter operari debeas, ut indehnt Doctores, Cardin. Clement. 2. de penitent. & remiss. Angel. verbo, Indulgentia, num. 21. qui censent, opus esse, ut in gratia existas, cum opus iniunctum ad obtinendam defuncto indulgentiam exequeris: quia nequis esse poterit ad obtinendum beneficium alteri, quam tibi ipsi, ad obtinendam autem tibi indulgentiam necessariò requiritur gratia: ergo etiam erit requirita pro obtinenda defuncto. Communis tamen sententia docet, ut videre est in Nauarr. de iulileo, notab. 17. n. 4. & notab. 32. n. 3. Cordub. de Indulgent. q. 17. & 26. Suar. tom. 4. de penitent. & suffrag. disp. 52. sect. 4. n. 6. Rodrig. ad Bullam, §. 8. n. 13. Acofta. q. 21. Villalob. 1. p. sum. tract. 28. n. 3. necessarium non esse, te in gratia, cum Bullam pro defuncto sumperis, ut ei profit. Non enim tu sumens Bullam pro defuncto ei satisfactionem concedis, qua panæ debita remittantur, sed solum apponis conditionem quandam piam, & religiosam, qua posita Pontifex ex thesauro satisfactionum Christi, & Sanctorum sufficientem solutionem exhibet pro penis ab illo defuncto debitis. At eam conditionem lumendi Bullam satis præstare potes, tamen si in peccato existas: ergo status gratiæ tibi requisitus non est, ut Bulla à te sumpta defuncto proficiat.

3. Sed, an sumpta una Bulla expediat alias pro eodem defuncto sumere, aliqui dubitant, eò quod videatur iudicari Indulgentiæ concessionem veram non esse: nam, si vera est concessio, eum ex parte defuncti in Purgatorio existentis nullum sit impedimentum, quin ei integrè indulgentia applicetur, efficitur statim in cælum euolare, ac proinde inutiliter in eius fauorem nouam Indulgentiam applicari.

4. Nihilominus omnino tenendum est, plures pro vno defuncto Bullas sumi posse, & expedire, ut bene notauit Gab. in canon. lect. 57. Nauarr. de indulgent. nota. 22. n. 50. Acofta in explicat. Cruciat. q. 22. Nuño in præfenti, §. vlt. circa finem. Villalob. dicto tract. 29. n. 5. Ratio est manifesta: etenim indulgentiæ valor maximè pendet ex causa finali, & motiua concessionis: contingit enim aliquando concedi indulgentiam plenariam ex causa, quæ solum erat sufficiens pro remissione tertriæ partis peccatorum concedenda: & quis scit, an in præfenti sic contingat? Quare eo casu manifestum est, expedire non solum vnâ, sed plures Bullas sumere, ut multiplicata remissione illius tertriæ partis plena remissio obtineatur. Item, certum non est, sed sub opinione positum, an indulgentia applicata pro defunctis infallibilem effectum habeat, neque etiam est indubitatum, an status gratiæ in exequente opus iniunctum requiratur. Itémque nemini constare potest, an opera ad indulgentiæ applicationem requisita exequatur, pro Pontifex intendit, & necessarium est ad indulgentiæ valorem, saltem integrum. Denique fieri potest, etiam te ignorante, ut elemosyna pro Bulla erogata ex aliis debitis sit, vel Quæstorem alienam dedisse Bullam, esseque illius raptorem, & simulatorem, neque proprium Cruciatæ ministrum. Quæ omnia abunde probant expedire, plures Bullas pro vno defuncto sumi, ut quoad fieri possit prædicta inconuenientia vitentur.

PUNCTUM Vlt.

De Bulla Cruciatæ, quæ vocatur Compositiõis.

Summus Pontifex concedit omnibus Christi fidelibus, cuiuscunque status, conditionis, Ordinis, vel Religionis, sive Ecclesiastici sint, sive sæculares, etiam si sint ex Ordinibus mendicantibus, qui in huiusmodi Hispaniarum regnis assistunt, vel ad ea quomodolibet declinauerint, ut erogatis duobus argenteis in subsidium belli contra infideles, quantitas duorum millium marapatinorum, infra, de debitis incertis remittatur, obtinereque possint remissionem vsque ad quantitatem debitam centum millium marapatinorum: sed vitâ nequeant, nisi ex beneplacito Compositarij generalis, ex eius tamen consensu, & voluntate optimè possint. Debita autem debent esse contra facta absque fiducia huius remissionis, alias huius Indulgentiæ non erit locus. Quæ omnia expressè habentur in prædicta Bulla.

§. I.

Qualiter debitorum incertorum, virtute huius concessionis, fiat remissio.

1. Nulla de debitis certis fit remissio.
2. Quid, si creditor ita absens est, ut nequeat debitum ei reddere? Verius est locum esse remissioni.
3. An sit licita, & valida hac remissio.
4. Resoluitur, esse validam, & licitam.
5. Nullus alius, præter Pontificem, stante eius lege, hanc remissionem facere potest, secus ea lege seclusa.
6. Plures censent, comparate creditore, te esse obligatum, residuum restituere, neque prodesse remissionem, nisi dum cum comparet.
7. Oppositum probabilitate non caret.
8. Soluitur fundamentum oppositum: & ibi, an profit remissio pro foro iudiciali.
9. Quid dixerunt, si iudex te condemnet ad soluendam.

1. Nulla de debitis certis, hoc est, certo creditori debitis, quæque ipsi restitui possunt, virtute huius bullæ fit remissio: quippe hæc cum dominum agnoscat, non vult Pontifex vlli operi, quantumvis pio, contra eius voluntatem applicare: ergo fit de debitis, quorum creditor non comparet.

2. Quòd si creditor comparet, at ita absens est, ut nequeas debitum illi persolvere, neque speras breui tempore posse, ob cuius causam excularis à restitutione facienda, est Sorus in 4. dist. 2. q. 2. art. 4. & lib. 4. de iustit. q. 7. art. 1. existimet compositioni locum non esse: quia absolute, & simpliciter non est de bitum incertum, sed certum, & bulla solum remissionem debitorum incertorum concedit. At rectius Couarr. in reg. eccl. ca. 3. §. 1. Rodrig. in præfenti, dub. 2. Villalob. n. 12. Acofta. q. 95. oppositum censent: quia eo casu illud debitum humano, & morali modo reputatur incertum, eò quòd domino reddi non potest. Domino enim perinde est carere debito, quia absens, vel quia debitori est ignotus, si æquè ex absentia, ac ignorantia excularis debitor à restitutione illi facienda.

3. Duplex tamen est in hac compositione difficultas. Prima, an licita, & valida sit, ita ut virtute illius exculeris à debiti integra solutione, saltem dum creditor non comparet: Non defuerunt, qui ausi sunt affirmare, illicitè, & inualidè hanc remissionem concedi. Sic videtur sentire Bannes 2. 2. q. 62. art. 1. dub. 8. Dominic. Sorus in 4. dist. 2. q. 2. art. 4. Mouentur: quia hæc remissio fit in præiudicium pauperum, quibus illa restitutio facienda erat ex textu in cap. Cum tu. de usuris, & occasionem præbet plura latrocinia committendi: ergo est illicita, & inualida.

4. Et quidem, si absque vlla causa remissio fieret, admittit, illicitam esse, in quo sensu credo, Bannes, & Sorus fuisse locutos, valida tamen esset, si ex bonis ecclesiasticis, vel temporalibus ad ditionem Pontificis pertinentibus fieret: quia horum distributio ipsi, vt pote supremo gubernatori, competit. Quippe in omnia bona, quorum dominus non comparet, vel possidens succedit: vel saltem respublica, quæ suo gubernatori tradit potestatem ea pro suo arbitrio distribuendi. Secus verò videtur dicendum, si absque causa fieret remissio debiti temporalis, quod non est sub ditione Pontificis, vel Regis: quia esset remissio debiti contra voluntatem domini, qui non est Pontifex, nec Rex Hispanus, sed alia respublica, illiusque gubernator. Quod intelligendum est casu, quo respublica domina sit bonorum incertorum, & non ipse rector.

Verum in præfenti hæc omnia cessant, cum manifestissimè sit, causam huius remissionis legitimam esse. Etenim fideliū conscientia ære alieno grauatæ, & ob hanc causam diffi-

illime ab statu peccati resurgentes, hac remissione facta obligationi satisfaciunt, & peccatum depellant, illaque elemosyna, est minima: scilicet tamen multiplicata non leue subsidium conferat ad infideles contereos, & debellandos; nostramque catholicam fidem augendam. Quae nequaquam obtingeretur, nisi grauis illa quantitas sub leue elemosyna erogatione remitteretur: ex alia etiam parte bona illa, quae remittenda sunt, Pontificis, vel Regis distributioni competunt, cum sint sub Regis, vel Pontificis editione. Ergo est valida, & licita eorum distributio, & remissio. Solum esse poterat difficultas, quare do bona remittenda per se alteri Republicae, & gubernatori, quam Pontifici, vel Regi Hispaniarum pertinent. Et in hoc casu etiam existimo, licitam, & validam esse hanc Pontificis remissionem. Nam, cum satis dubium sit, sub opinioneque positum, an bona incerta iure diuino, & naturali debeant reipublicae concedi, vel possit ipse, qui possidet, ea retinere, dum dominus non comparet, merito summus Pontifex, ne hac occasione fideles aliena surriperent, & aliorum bonis in graue suarum conscientiarum prauidicium ditarentur, praecipit in cap. *Cum tu, de usuris*, ut omnia inique parva pauperibus restituerentur. Loco ergo huius restitutionis contentus est Pontifex illa leui elemosyna duorum argenteorum, reliqua debiti remissa, ob bonum fidei, & religionis. Neque verum est, pauperes dominos esse illorum bonorum. Non enim illis ea bona aliquo iure naturali, vel diuino competunt; sed solum iure positio ecclesiastico, in quo ipse Pontifex, utpote illius conditor, ob hanc honestissimam causam dispensat. Quod si ex hac dispensatione plures sumant occasionem aliena surripiendi, non dispensationi, quae iustissima est; sed eorum malitia est tribuendum.

5. Secunda versatur difficultas, an alij praeter Pontificem hanc remissionem facere possint? De Gubernatore Reipublicae, & de Episcopo dubitari potest. Breuiter respondeo, seculara lege pontificia, lata in cap. *Cum tu, de usuris*, optime potest Princeps secularis hac facere remissionem de bonis temporalibus incertis, siue bene, siue male ablati, secus de ecclesiasticis bonis. E contra vero de ecclesiasticis bonis poterit Episcopus, secus de temporalibus. Vitamque partem probos: quia illa bona incerta temporalia, casu, quo iure naturali non competant occupanti, competunt reipublicae, & consequenter eius gubernatori ecclesiastica vero bona Ecclesiae, eiusque Gubernatoribus debentur. Ergo secularia bona bene poterit Princeps secularis remittere; Episcopus vero in sua diocesi poterit ecclesiastica. Notanter dixi, *seclusa lege pontificia*: nam, ea stant, nequit alius, praeter Pontificem, hanc facere remissionem, quia, neque Episcopus, nec Princeps secularis, dispensare possunt in praedicta lege, & cum ex ea obligentur aliena occupantes integre restituere, excusari non possunt ob remissionem Principis, vel Episcopi, & forte ob hanc causam, & in hoc sensu negant Syluester *Restitutio*, q. 7. c. 8. Cordub. *lib. 5. de indulgent. q. 4.* Rodrig. *in praesenti dub. 4. c. 5.* Principes secularis, & Episcopi hanc remissionem facere posse.

6. Tertio, grauior difficultas est, an remissione facta virtute huius bullae, si creditor compareat, teneatis, ea bona restituere. In qua difficultate est certum, te non esse obligatum restituere eam partem, quam in subsidium belli impendisti, ut bene notauit Soto *dicta dist. 21. q. 2. art. 4.* Bannes *2. 2. q. 61. art. 5. dub. 8.* Nuño *in explic. Cruciat. ad finem. dub. 2.* Rodrig. *in praesenti. dub. 6. n. 3.* quia ea pars ex praesumpta creditoris voluntate, & autoritate Principis consumpta est: alias ea compositio in damnum tui cederet. Secundo, certum esse debet, si post factam compositionem debita consumpsisti, neque ditior es factus, nullam tibi superesse obligationem restituendi: quia facta compositione bona fide possedisti, & consumpsisti: commune autem est, possessorem bonae fidei obligatum non esse restituere, quae bona fide consumpsit. Atque ita docent Sotus, Cordub. Rodrig. *locis allegatis*, Henric. *lib. 7. can. 34. n. 4.* Villalob. *tract. 29. n. 9.* Tertio est certum, excusatum te esse a restitutione, si post remissionem factam tempus praescriptioni necessarium currit: quia, cum bona fide possideas, praescribere optime potes, uti notauit Villalobos *supra*.

Quare controuersia inter Doctores est, an, si bona, quae tibi in hac compositione remissa sunt, extent in specie, vel reuoluntate, quatenus eorum occasione ditior factus es, cum creditor comparet, neque praesumptione te tueri potes, tenearis ea creditori reddere? Affirmant Caiet. *2. 2. q. 61. art. 6.* Corduba *lib. 5. quest. 4. vlt.* Rodrig. Villalob. *supra*. Mouentur: quia Pontifex non absolute remittit omnia illa debita; sed, dum creditor non comparet: quia non videtur rationi consonum, dominio suorum bonorum creditorem ignorum absolute spoliaré. Praeterquam quod hac remissio fit ex praesumpta creditoris voluntate, quae praesumptio non potest absoluta; sed conditionata, & limitata, dum ipse non comparet: id enim est ei vitiosum. Secundo, creditor poterit debita illa vbieneque inueniri, vendicare, eaque postulare in iudicio, & iudex obligatus est reddere, uti tanquam certum affirmat Villalob. *de Castro. Sum. Mor. Pars IV.*

lalob. *dicto tract. 29. n. 8.* quae omnia cum non nitantur falsa praesumptioni, obligationem in foro conscientiae probant.

7. Nihilominus, est praedicta sententia tenenda, & confulenda sit, probabilitate non caret, nullam tibi esse obligationem in foro conscientiae restituendi residuum, saltem quousque à Iudice condemnaris. Sic docuerunt Bannes, & Sotus *supra*, Henric. *lib. 7. de indulg. cap. 34. num. 5.* Acofta de Andrade *in praesenti. q. 91. c. 94.* Ratio est: quia negari non potest, posse Pontificem ea bona incerta sic absolute distribuere, ut nulla sit obligatio ea reddendi domino postmodum comparenti. Quippe ea distribuit, ut legitimus dispensator, & in bonum commune Ecclesiae, quale est belli contra infideles subsidium. Itemque in spirituale bonum creditorum: siquidem in ipsorum gratiam ea remissio fit. Quid autem de facto sic fuerit distributio, & remissio facta, probat tenor concessionis, in quo nulla conditio est apposta: sed absolute facta est remissio totius debiti, erogata elemosyna taxata: ergo absque fundamento alleritur, limitatam esse pro tempore, quo dominus non comparet, cum beneficium Principis restitui non debeat, & licet hoc beneficium sic late interpretatum cedat aliquo modo in creditorum prauidicium, pariter illud sustinere debent ob boni communis augmentum. Quippe huiusmodi liberalitate, & absolute remissione incitantur debitores ad hanc compositionem faciendam, qua subsidium belli maxime promouetur.

8. Hinc solum manet oppositum primum fundamentum. Secundum autem petit, an hac remissio pro solo conscientiae foro proficit; an etiam pro externo, & iudiciali? Negant Cordub. Rodrig. & Villalobos *locis citatis*. Sed rectius Acofta *q. 94.* affirmat, eo quod Commissarij potestas ad hanc remissionem, & compositionem faciendam restricta non sit pro foro conscientiae, sicuti fuit restricta potestas dispensandi in impedimento affinitatis. Qua ratione diximus, potestatem dispensandi in irregularitatibus, in interdico, & pro vtroque foro prodelle: quia non fuit sub limitatione fori interni concessa. Verum, ut hac compositio in foro externo tibi proficit, & creditorem exigentem debitum possis exceptione compositionis repellere, debes, cum compositionem & remissionem obtines, praemittere autoritate Commissarij informationem, te non posse creditori debitum reddere, vel, quia non comparet, vel, quia ita est absens, ut moraliter sit impossibile. Alias, si haec informatio compositioni non praecedat, non poteris in foro exteriori aduersus creditorem te tueri: quia non constat de compositionis iustitia.

9. Quod si Iudex ob defectum huius informationis, vel esto, ea facta sit, quia credit remissionem factam esse à Pontifice, non absolute, sed, dum creditor non comparet, praecipit tibi reddere debitum, difficultate non caret, an in foro conscientiae obligatus sis obedire. Quippe videtur illud praecipium nisi praesumptioni falsa, quod Pontifex non fecerit absolutam remissionem. Verius tamen censet, te obligatum esse obedire, & debitum reddere, non, quia remissio absoluta non fuerit, sed, quia non fuit absoluta certo, & infallibiliter, sed solum sub opinione. Quo casu Iudex iuste praecedit, imponens praecipium de illorum bonorum restitutione: Iudex namque potestatem habet iudicandi secundum eam opinionem, quae sibi verior, & probabilior visa fuerit. Cum autem ipse credat satis probabiliter, Pontificem fecisse remissionem, non absolute, sed pro tempore, quo dominus non comparet, iuste praecipit tibi ea bona domino comparenti reddere: tu vero videris obligatus parere: quia praecipium illud non praesumptioni falsa, sed probabili nititur.

§. II.

Expenduntur sigillatim casus, in quibus locum habet praedicta compositio.

1. Omnia iniuste acquisita componi possunt, non comparente creatore post debitam diligentiam: & qua diligentia censentur sufficiens.
2. De fructibus beneficiorum qualiter fieri possit compositio.
3. Non habet locum in Canonicis non resistentibus, neque in Episcopis, & Parochis.
4. Compositio fieri potest in medietate legatorum, qua in satisfactionem bonorum male acquisitionum facta fuerint, si legatarij per annum negligentes extiterint.
5. Compositio fieri potest de legatis, quorum legatarij post debitam diligentiam ignorantur.
6. Iudicibus ordinariis, vel delegatis permittitur compositio in rebus susceptis ob iniquam sententiam.
7. Item, patrocinanti causam iniustam datur facultas se componendi.
8. Testi ob falsum testimonium, accusatori ob falsam accusationem, vel ob omissam accusationem debitam.
9. Iudicibus secularibus, & ecclesiasticis in causis temporalibus, ob administrationem iniustitiam.

